В одному селі жила собі дівчина Маруся. Дуже вродливою була Маруся, але жили вони з батьками бідно, тому й свататись до неї ніхто не хотів. Уже всі подружки заміж повиходили, а Маруся все на вечорниці ходить — свого судженого чекає.

От якось зібралися хлопці з дівчатами на вечорниці — пісні співають, байки розказують, танці затинають, одне до одного клинці підбивають. Тільки Маруся сама в куточку сидить і сорочку вишиває. Коли це опівночі двері — рип! — заходить хлопець. Красивий — слів нема, ніхто його не знає, — мабуть, не з їхнього села. Лапсердак на ньому синій, ґудзики золоті, чоботи червоні. От тільки блідий дуже.

Дівчата принишкли музики замовкли — до кого ж він підійде?

А він через усю хату — просто до Марусі. Дівчатам медяників дав, музикам червінець золотий, а Марусю до танцю запрошує. Дівчата по кутках шепочуться і Марусі заздрять. Протанцював хлопець танець і Марусю на ґаночок викликає.

— Марусю, — питає, — чи подобаюсь я тобі?

— Ой, подобаєшся, — каже Маруся. Ну то знай, що і я тебе вподобав. Я служу прикажчиком у сусідньому селі, у Гереженівці, і дуже багатий. Скажи своїм батькам, що до тебе свататимуся, — сказав і пішов собі. Маруся додому біжить і ніг під собою від радості не чує. Розказала вдома батькам про щастя своє. Мати така рада, що й не натішиться, а батько задумався: — Доню, я бачив гереженівського прикажчика, то дід старий, сивий, горбатий. А що страшний — не приведи Господи. А ти кажеш, що молодий, гарний, веселий. Щось тут не так. Ти б сходила за ним та подивилася, куди він дівається, — може, то волоцюга який.

— А як же я втраплю за ним, коли темно і не видно, куди іти? — питає Маруся.

А мати і придумала. Дає Марусі клубочок ниток і каже — А ти, доню, зроби петельку і накинь йому ззаду на ґудзичок золотий, коли він додому рушить. Ниточка за ним потягнеться, а ти по ниточці його і знайдеш.

Ледве Маруся вечора діждалася. Коли це опівночі двері — рип! — суджений заходить, просто через усю хату до Марусі йде. Дівчатам медяників дав, музикантам червінець золотий, а Марусю до танцю запросив. Протанцював танець і на ґаночок її викликає:

— То що Марусю, казала батькам за мене?

— Казала.

— Ну то чекай старостів від мене.

Сказав те і пішов собі. А Маруся петельку з ниточки на ґудзичок золотий йому ззаду накинула і ниточку розмотує. Розмотала всю нитку, а далі сама за нею пішла. А ниточка спершу по дорозі вилася, а далі — на стежку, потім — у кущі, у ярочок, у балочку — і в ліс.

А ліс якийсь дивний — ніколи Маруся у ньому не була. Трава жовта, суха, дерева якісь покорчені, почорнілі. Ниточка все по лісі в’ється і на галявину Марусю виводить. А на галявині церква стоїть дивна така церква — чорна вся і без хрестів, двері зачинені, вікна позатулювані, а ниточка просто під двері пірнає.

Обійшла Маруся церкву кругом, а далі камінчик підкотила до вікна, залізла на нього і крізь щілину досередини зазирнула. А посеред церкви стіл стоїть, на столі — домовина, у домовині покійник лежить, а поруч — її суджений стоїть і того покійника їсть!

Як побачила це Маруся, як закричала — і тікати звідти! Аж під ранок додому добилася, вся труситься, а батькам нічого не розказує — боїться.

А ввечері якась сила Марусю так і тягне на вечорниці. Прийшла Маруся, сіла в куточку — сидить ні жива ні мертва Коли це опівночі двері — рип! — суджений заходить. Через усю хату до Марусі йде.

Уже дівчатам медяників не дає, музикам червінців золотих не сипле, а Марусю на ґаночок викликає.

— То що, Марусю, ходила за мною вчора?

— Не ходила, — каже Маруся.

— А в церкві була?

— Не була.

— А що я там робив?

— Не знаю.

— А, не знаєш! Ну, то завтра твої батьки помруть. — Сказав — та й пішов собі.

А на завтра Марусині батьки померли. Лишилася Маруся сиротою. Минув час. Жити далі треба. Знов пішла Маруся на вечорниці.

Опівночі двері — рип! — заходить суджений Марусин у чоботях червоних і Марусю на ґаночок викликає.

— То що, Марусю, померли батьки?

— Померли.

— Ну то тепер скажеш, чи ходила за мною?

— Не ходила.

— А у церкві була?

— Не була.

— А що я там робив?

— Не знаю.

— Ну, то як не знаєш — то через три дні ти сама помреш! — Сказав те — та й пішов собі.

Прийшла додому Маруся, сіла та й плаче гірко. Згадала, що за селом, на хуторі в лісі живе стара бабця-знахарка.

Прибігла Маруся до бабці та й розказує про біду свою. А та вислухала і каже:

— Пізно ти до мене прийшла, не зможу я тебе врятувати. Але одне скажу: продай все, що маєш, гроші попові віддай на церкву і попроси, щоб, як помреш, поховали тебе не на цвинтарі, а на перехресті трьох доріг. А як будуть домовину твою з хати виносити, то щоб не через двері, не через вікна виносили, а прокопали під порогом яму і через ту яму домовину протягли.

Зробила Маруся так, як знахарка сказала. Піп грошей брати спочатку не хотів, усе Марусю заспокоював та відмовляв, але все-таки взяв. А через три дні Маруся померла. Піп зробив усе, як Маруся просила. Прокопали під порогом яму, домовину з Марусею через ту яму протягли і на перехресті її поховали.

Вранці на тому місці дерево виросло, а на дереві розцвіла квітка краси небаченої.

Їхав панич з полювання, побачив квітку і замилувався. Послав слугу квітку зірвати. Той на дерево лізе, а воно його гілками відпихає, колючками коле, листям по обличчю б’є. Не може хлопець квітки дістати.

Поліз панич тоді сам — а квітка просто йому до рук впала.

Привіз панич квітку додому, у водичку поставив — милується нею.

Але ж треба на полювання йти. Вертаються вони з полювання додому — що за дивина? В хаті все прибрано, ліжко килимом застелено, на столі борщик з варениками стоять. Шукали панич зі слугою, хто б то все так зробив, але нікого не знайшли. Думали-думали і вирішили, що скажуть, ніби йдуть кудись, а самі сховаються і побачать, хто то все в хаті робить. Так і вчинили.

Дивиться панич зі схованки — чудо дивне: квітка стала по світлиці літати. І де вона літає — там всюди лад ладиться, всюди діло робиться. Кинувся панич до квітки, вхопив її — а у нього на руках дівчина опинилася. Як глянув панич на неї, так і закохався.

— Не знаю, — каже, — хто ти і хто тебе зачарував, а тільки виходь за мене заміж.

Маруся і каже:

— Вийду. Та не можна нам вінчатися і сім років у церкві бувати.

Панич погодився. Стали вони жити, от у них уже і діти є, але панич сумний ходить, бо ніхто до них у гості не заїде, до себе не покличе, та й

знатися не хоче, бо вони невінчані живуть і в церкву не ходять. Став панич Марусю вмовляти:

— Давай повінчаємось, та давай повінчаємось.

Так уже вмовляє, що ніяк не відмовиш.

— Добре, — каже Маруся. — Тільки дозволь мені додому навідатися перед вінчанням.

Запрягла Маруся у бричку коней та й поїхала. Батьківську могилку провідала і до знахарки старої заїхала. А та вже її давно чекала. Дала вона Марусі пляшечку і сказала, що робити треба.

І от уже збираються гості на вінчання. З усієї округи пани з'їхалися — і з Гуманя, і з Христинівки, і з Бабанів. Навіть із Києва сам архімандрит приїхав. Сідають гості в карети і брички і їдуть всі до церкви на вінчання. Дивиться Маруся — дорога навкруги міняється, у ліс звертає, трава сохне і жовтіє, дерева чорніють і гілки корчаться. Доїжджають вони до церкви — а церква на очах у них у землю вгрузає, чорніє, і хрести з неї пропадають. Бачить Маруся, що це та сама церква страшна, а гості ніби того і не помічають.

Заходять всі до церкви, а там на вікні Марусин суджений сидить і ніжкою в червоному чоботі хилитає. А далі махнув рукою — і всі гості на камінь обернулися. Навіть архімандрит із Києва каменем став. Тільки Маруся одна-однісінька серед церкви стоїть.

— То що, Марусечко, тепер скажеш?

Не втекла від мене? То ходила ти за мною?

— Ходила! — каже Маруся.

— А в церкві була?

— Була!

— А мене бачила?

— Бачила!

— А що я робив?

— А покійника їв! — Сказала це Маруся, пляшечку, що бабця дала, вихопила і на чорта хлюпнула!

Як зайнявся він синім полум’ям, як осипався чорним попелом, де не взявся вітер, подув — попіл розвіяв.

Тут все наче від сну встало: і церква стала, яка була, і гості, й архімандрит на людей перетворилися.

Тільки тоді Маруся і змогла розказати, що з нею трапилося.

Повінчалися вони нарешті з паничем і щасливо зажили. А Маруся відтоді нікого не боялася, що і вам наказувала.